

DOI: 10.17986/blm.1707

Adli Tıp Bülteni 2024;29(3):214-221

Aydın İlinde 2018-2022 Yılları Arasında Çocuk İzlem Merkezine Başvuran Cinsel İstismar Olgularının Adli Tıp Açısından Değerlendirilmesi: Bir Retrospektif Tanımlayıcı Araştırma

Forensic Evaluation of Child Sexual Abuse Cases Applying to the Child Advocacy Center in Aydın Province Between 2018-2022: A Retrospective Descriptive Study

Merthan Erdoğan, Özlem Erel

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Adli Tıp Anabilim Dalı, Aydın, Türkiye

ÖZ

Amaç: Çocuk cinsel istismarı; bir çocuğun tam olarak anlamadığı ve bilgilendirilmiş rıza gösteremediği veya çocuğun gelişimsel olarak hazır olmadığı veya toplumun yasalarını veya sosyal tabularını ihlal eden cinsel faaliyetlere dahil edilmesi olarak tanımlanmaktadır. Bu durum; mağdurların fiziksel ve zihinsel sağlığı üzerinde yaşam boyu olumsuz etkiler yaratan, tespit edilmesi zor, küresel ölçekte büyük bir sorundur. Bu çalışmada; Aydın Çocuk İzlem Merkezi'ne başvuran cinsel istismar mağduru çocukların değerlendirilmesi ve elde edilen veriler ile sorunun çözümüne katkı sunmak amaçlanmaktadır.

Yöntem: Retrospektif ve tanımlayıcı bir çalışma olarak tasarlanan bu çalışmaya, 01.08.2018 ve 01.08.2022 tarihleri arasında Aydın Çocuk İzlem Merkezi'ne cinsel istismar iddiası ile sevk edilmiş, görüşmesi ve muayenesi tamamlanmış olgular dahil edilmiştir. Anamnezinde istismar beyanında bulunmayan veya anamnezleri eksik olan olgular çalışma dışı bırakılmıştır.

Bulgular: İstismar iddiasında bulunan ve değerlendirilmeye alınan 762 çocuğun değerlendirilmesinde; %84'ünün (n=640) kız çocuğu ve %16'sının (n=122) erkek çocuğu olduğu ve olguların yaş ortalamasının $12,5 \pm 3,4$ olduğu görülmektedir. Mağdur çocukların en çok çekirdek ailelerden (%51) başvurduğu, olay yerinin en çok ilçe merkezleri olduğu (%51,8) tespit edilmiştir. İstismar şüphelilerinin neredeyse tamamının erkek (%98,4) ve tek kişi (%89,9) olduğu ve yaş ortalamalarının ise 27,1 olduğu saptanmıştır. Kız çocuklarının en çok erkek arkadaş (%13), erkek çocuklarının ise en çok akran ve arkadaş (%35,2) istismarına maruz kaldıkları tespit edilmiştir. Kız çocuklarının erkek çocuklarına göre anlamlı derecede fazla aile içi istismara maruz kaldıkları görülmektedir. İstismar olaylarının en çok ebeveynler ile paylaşıldığı (%43,6), aile içi istismar olaylarının (%50,7), aile dışı istismar olaylarına göre (%34,1) daha fazla tekrarlamaya eğiliminde olduğu, yıllar geçtikçe başvuru sayısının arttığı tespit edilmiştir. Aile içi istismar olaylarının aile dışı istismar olaylarına göre daha geç bildirildiği görülmektedir. Mağdurların en çok %43,2'sinin interfemoral ilişki veya sürtünme tariflediği, değerlendirilen olguların %37'sinin muayenesinin yapıldığı, %4,2'sinin gebelik nedeni ile muayenesine gerek duyulmadığı, yapılan vajinal muayenede en çok (%60) 10 günden eski yırtık, anal muayenede ise en çok (%75,2) bulgu olmadığı saptandı.

Sonuç: Çalışmamızda şüphelilerin büyük kısmının tanıdıklar olduğu görülmektedir. Özellikle aile içi istismar olaylarının birden fazla defa tekrarlandığı ve olay ile başvuru arasındaki geçen sürenin diğer şüphelilere göre daha uzun olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk istismarı, ev içi istismar, çocuk izlem merkezi

Yazışma Adresi/Address for Correspondence: Merthan Erdoğan, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Tıp Fakültesi, Adli Tıp Anabilim Dalı, Aydın, Türkiye
E-posta: merthanerdogann@gmail.com
ORCID ID: orcid.org/0009-0004-2342-8760

Geliş tarihi/Received: 04.05.2024
Kabul tarihi/Accepted: 07.09.2024

ABSTRACT

Objective: Child sexual abuse is defined as “involving a child in sexual activities that they do not fully comprehend, cannot give informed consent to, or are not developmentally prepared for, or that violate the laws or social taboos of society.” This issue is a global problem that is difficult to detect and creates lifelong negative effects on the physical and mental health of victims. In this study, it is aimed to evaluate the children who have been victims of sexual abuse and have applied to the Aydın Child Advocacy Center, and to contribute to solving the problem through the data obtained.

Methods: This study, designed as a retrospective and descriptive study, included cases referred to the Child Advocacy Center with allegations of sexual abuse between 01.08.2018 and 01.08.2022, whose interviews and examinations were completed. Cases that did not report abuse in their medical history or had incomplete histories were excluded from the study.

Results: In the evaluation of 762 children who reported abuse and were assessed, it was found that 84% (n=640) were girls and 16% (n=122) were boys, with an average age of 12.5±3.4 years. It was determined that most of the victims came from nuclear families (51%) and that the most common location of the incident was district centers (51.8%). Almost all of the alleged perpetrators were male (98.4%) and acted alone (89.9%), with an average age of 27.1 years. It was observed that girls were most frequently abused by boyfriends (13%), while boys were most commonly abused by peers and friends (35.2%). Girls were found to be significantly more likely to experience intrafamilial abuse compared to boys. The incidents of abuse were most commonly shared with parents (43.6%), and it was found that intrafamilial abuse (50.7%) tended to recur more often than extrafamilial abuse (34.1%), with the number of reported cases increasing over the years. Intrafamilial abuse cases were reported later than extrafamilial ones. It was noted that 43.2% of the victims described interfemoral contact or rubbing, 37% of the cases were examined, and in 4.2%, no examination was necessary due to pregnancy. Vaginal examination revealed that the most common finding was a tear older than 10 days (60%), while anal examination showed no findings in the majority of cases (75.2%).

Conclusion: In our study, it was observed that the majority of the suspects were familiar individuals. It was particularly noted that intrafamilial abuse incidents tended to recur multiple times and that the time between the incident and the report was longer compared to cases involving other suspects.

Keywords: Child abuse, domestic abuse, child advocacy center

GİRİŞ

Çocuk cinsel istismarı; bir çocuğun tam olarak anlamadığı ve bilgilendirilmiş rıza gösteremediği veya çocuğun gelişimsel olarak hazır olmadığı veya toplumun yasalarını veya sosyal tabularını ihlal eden cinsel faaliyetlere dahil edilmesi olarak tanımlanmaktadır (1). Çocuk istismarı; mağdurların fiziksel ve zihinsel sağlığı üzerinde yaşam boyu olumsuz etkiler yaratan, tespit edilmesi zor, küresel ölçekte büyük bir sorundur (2). Dünya üzerinde her 4 çocuktan 3'ünün 2 ile 4 yaşları arasında istismar edildiği tahmin edilmektedir (3). Türkiye'de yapılan çalışmalarda çocuklara yönelik cinsel istismar olaylarının yaygınlığını %2,8 ile %32,4 arasında gösteren çalışmalar mevcuttur (4). Çocuk izlem merkezlerinin (ÇİM) kuruluş amacı; istismarın tanımlanması ve istismara yaklaşım açısından özel eğitim almış meslek elemanları sayesinde istismara uğrayan çocukların sonraki süreçte ikincil örselenmelerinin önüne geçmektir. Bu amaç doğrultusunda ülkemizde ilk çocuk koruma birimi 1998 yılında Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları ve Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde ve ilk ÇİM 2010 yılında pilot uygulama olarak Ankara'da kurulmuştur (5). Günümüzde 67 ilde toplamda 70 adet ÇİM açılmış durumdadır (6). Konu ile ilgili olarak Türkiye'de son yıllarda çeşitli ÇİM yapılmış araştırmalar mevcuttur. Bu çalışmalardan biri ÇİM'lerin yapısı ve işleyişi ile ilgili iken (5), diğerleri başvuran cinsel istismar olgularının değerlendirilmesine odaklanmıştır (7,8). Çalışmamız, Aydın

ilinde ÇİM'de yapılan ilk çalışma olma özelliğiyle literatüre katkı sağlayacaktır. Bu çalışmada, bölgemizdeki çocuk cinsel istismarının sıklığını, nedenlerini, faillerin özelliklerini ortaya koymayı ve bu sayede önleyici öneriler geliştirilmesine katkı sunmayı amaçlamaktayız.

GEREK VE YÖNTEMLER

Çalışmamızda 01.08.2018 ve 01.08.2022 tarihleri arasında Aydın ÇİM'e cinsel istismar iddiası ile sevk edilmiş ve muayenesi tamamlanmış olgular dahil edilmiştir. Retrospektif ve tanımlayıcı bir çalışma olarak planlanmıştır. Anamnezinde istismar beyanında bulunmayan ve anamnezleri eksik olan olgular çalışma dışı bırakılmıştır. Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 26/04/2022 tarih, B.M 2022/2640 sayılı yazısı ve Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan çalışma için gerekli izinler alınmıştır (karar no: 05, tarih: 29.09.2022).

Çalışmamızda; mağdurların sosyodemografik özellikleri (cinsiyet, yaş, yaşadığı yer, aile yapısı, eğitim durumu, sağlık durumu), şüphelilerin sosyodemografik özellikleri (cinsiyet, yaş, yakınlık durumu), olay ile bilgiler (olay tarihi, tekrarlama olup olmadığı, olay ile başvuru arasında geçen süre, ilk kiminle paylaşıldığı), muayene ile ilgili sonuçlar (niteliği, elde edilen bulguların yaşı, fiziksel şiddet ve tehdit varlığı) değişkenleri değerlendirilmiştir. İncelenen dosyalarda psikiyatrik değerlendirme sonuçlarının bulunmaması nedeni ile bu muayene bulgularına ulaşılamamış ve çalışma dışı bırakılmıştır.

İstatistiksel Analiz

Bu çalışmadaki tüm istatistiksel analizler, açık kaynak kodlu bir yazılım olan R Programı (versiyon 4.2.2 General Public License) kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İstatistiksel analizlerde kullanılan fonksiyonlar ve paketler, çalışmanın istatistiksel modelleme ve veri analizi ihtiyaçlarına uygun olarak seçilmiştir. İstatistiksel olarak sonuçlar; ortalama, standart sapma, değer ve yüzde olarak verilmiştir. Ortalamaların karşılaştırılması t-testi ile yapılırken, kategorik veriler ki-kare testi ile analiz edilmiştir. Daha güvenilir sonuçlar için istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,001$ olarak alınmıştır.

BULGULAR

ÇİM'e istismar iddiası ile başvuran 762 olgunun incelenmesinde; başvuruların 640'ı (%84) kız çocuk ve 122'si (%16) oğlan çocuk olduğu görülmüştür. Mağdurların yaş ortalamasının $12,5 \pm 3,4$, kızların yaş ortalamasının $12,8 \pm 3,2$, oğlanların yaş ortalamasının $10,8 \pm 3,8$ olduğu ve cinsiyetlerin yaş ortalamaları arasında farkın anlamlı olduğu saptandı

($p < 0,001$). Yaş grupları olarak bakıldığında kızların %63,4'ünün ($n=406$) ve oğlanların %78,7'sinin ($n=96$) 15 yaş altında olduğu, her iki cinsiyette de 15 yaş altı istismar öyküsü yüksek olmasına karşın aralarında anlamlı fark bulunduğu saptandı ($p < 0,001$) (Tablo 1).

Şüphelilerin yaş ortalamasının $27,1 \pm 15,6$ olduğu ve büyük çoğunluğunu erkeklerin oluşturduğu ($n=750$, %98,4) görülmektedir. İstismar olaylarındaki şüpheli sayısına bakıldığında 685 olayda (%89,9) istismarcının tek kişi, 77 olayda (%10,1) ise birden fazla sayıda kişi olduğu saptanmıştır (Tablo 2).

İstismar şüphelisinin yakınlık durumu incelendiğinde; en çok şüphelinin 106 kişi (%13,9) ile akran/arkadaş olduğu, bunu 104 kişi (%13,6) ile komşuların izlediği, cinsiyetlere göre istismar şüphelilerin profili incelendiğinde kız çocuklarının en çok erkek arkadaş (%13) istismarına maruz kaldıklarını beyan ettiği, oğlan çocuklarının ise en çok akran/arkadaş istismarına maruz kaldıklarını beyan ettiği görülmüştür (Tablo 3).

		Kız		Oğlan		Toplam		p
		n	(%)	n	(%)	n	(%)	
Yaş ortalaması		12,8±3,2		10,8±3,8		12,5±3,4		<0,001
Yaş grubu	15 yaş altı	406	63,4	96	78,7	502	65,9	<0,001
	15 yaş üstü	234	36,6	26	21,3	260	34,1	
Engel durumu	Var	32	5	10	8,2	42	5,5	0,15
	Yok	607	95	112	91,8	720	94,5	
Eğitim durumu	Okula gitmiyor	29	4,5	9	7,4	38	5	<0,001
	Anaokulu	5	0,8	3	2,5	8	1	
	İlköğretim	63	9,8	38	31,1	101	13,3	
	Ortaöğretim	208	32,5	30	24,6	238	31,2	
	Lise	256	40	27	22,1	283	37,1	
	Özel eğitim	4	0,6	2	1,6	6	0,8	
İkamet	Okul terk	75	11,7	13	10,7	88	11,5	0,32
	Kent	157	24,5	32	26,2	189	24,8	
	İlçe	327	51,1	68	55,7	395	51,8	
Aile yapısı	Kırsal	156	24,4	22	18	178	23,4	0,07
	Çekirdek	328	51,2	61	50	389	51	
	Geniş	57	8,9	19	15,6	76	10	
	Parçalanmış	255	39,8	42	34,4	297	39	

		Kız		Oğlan		Toplam		p
		n	(%)	n	(%)	n	(%)	
Şüpheli yaş ortalaması		26,8±15,2		28,7±17,7		27,1±15,6		0,06
Cinsiyet	Erkek	631	98,6	119	97,5	750	98,4	0,3
	Kadın	9	1,4	3	2,5	12	1,6	
Şüpheli sayısı	Tek kişi	580	90,6	105	86,1	685	89,9	0,1
	Birden fazla	60	9,4	17	13,9	77	10,1	
Toplam		640	100	122	100	762	100	

İstismar şüphelilerinin yakınlık durumu aile içi ve dışı olarak ikiye ayrılarak değerlendirilmesinde; kızlarda aile içi istismar beyanının oğlanlara oranla daha sık olduğu ve bu durumun istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptandı ($p<0,001$) (Tablo 3). Mağdurlar Türk Ceza Kanunu (TCK) madde 103 “Çocukların cinsel istismarı suçu” ve madde 104. “Reşit olmayanla cinsel ilişki suçu” hükümlerine göre 15 yaş üstü ve altı olarak ayrılıp incelendiğinde; her iki grupta da olayı ilk duyanın anne ve baba olduğu, ancak 15 yaş üstünde öğretmenlerin istismarı öğrenme sıklığı azalırken, sevgili/arkadaş ve sağlık merkezlerinin istismarı öğrenme sıklığı artmıştır (Tablo 4).

Yapılan görüşmeler neticesinde yaşanan istismar olayının gerçekleşme sayısı incelendiğinde; 457 istismar olayının (%60) bir defa gerçekleştiği, 305 istismar olayının (%40) ise birden çok defa gerçekleştiği saptanmıştır. İstismar sayısının, istismar şüphelisinin yakınlığına göre değerlendirilmesinde bir defa yaşanan istismar olayının aile dışı bireyler tarafından ($n=323$, %65,9) yapıldığı iddia edilirken, birden fazla istismar olayının daha çok aile içi bireyler tarafından ($n=138$, %50,7) gerçekleştirildiği ve bu açıdan anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($p<0,001$).

İstismar iddiası ile olayın üzerinden geçen süre incelendiğinde; olguların en çok ($n=195$, %25,6) olayın üstünden 1 ay-1 yıl

Tablo 3. Şüphelilerin yakınlık durumlarının mağdur cinsiyetine göre dağılımı

		Kız		Erkek		Toplam		p
		n	%	n	%	n	%	
Aile içi	Öz baba	55	8,6	8	6,6	63	8,3	
	Üvey baba	34	5,3	1	0,8	35	4,6	
	Öz/üvey anne	3	0,5	2	1,6	5	0,7	
	Dede	21	3,3	3	2,5	24	3,1	
	Dayı, amca	45	7	4	3,3	49	6,4	
	Kuzen	37	5,8	5	4,1	42	5,5	
	İmam nikahlı eş	12	1,9	0	0	12	1,6	
	Öz/üvey kardeş	40	6,3	2	1,6	42	5,5	
	Aile içi toplam	247	38,5	25	20,4	272	35,6	<0,001
Aile dışı	Akran, arkadaş	63	9,8	43	35,2	106	13,9	
	Erkek arkadaş	83	13	1	0,8	84	11	
	Komşu	79	12,3	25	20,5	104	13,6	
	Uzak akraba	26	4,1	5	4,1	31	4,1	
	Kamu görevlisi	43	6,7	0	0	43	5,6	
	Sosyal medya	39	6,1	8	6,6	47	6,2	
	Patron, amir, müdür	7	1,1	2	1,6	9	1,2	
	Yabancı bilinmeyen	53	8,3	13	10,7	66	8,7	
	Aile dışı toplam	393	61,4	97	79,5	490	64,3	
	Toplam	640	100	122	100	762	100	

Tablo 4. Olayı ilk duyan kişinin mağdurların yaş gruplarına göre dağılımı

	15 yaş altı		15 yaş üstü		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Anne, baba	232	46,2	100	38,5	332	43,6
Kardeş	27	5,4	15	5,8	42	5,5
Öğretmen	85	16,9	28	10,8	113	14,8
Sevgili, arkadaş	97	19,3	64	24,6	161	21,1
Sağlık merkezi	16	3,2	32	12,3	48	6,3
Kolluk kuvvetleri	15	3	14	5,4	29	3,8
Savcılık	15	3	4	1,5	19	2,5
Diğer	15	3	3	1,2	18	2,2
Toplam	502	100	260	100	762	100

arasında geçtikten sonra başvurduğu, istismar şüphelisinin yakınlık durumu ile olayın üstünden geçen süre incelendiğinde ise aile içi istismar iddialarının en çok 1 yılın üstünde sürelerde başvurduğu (n=100, %36,8), aile dışı istismar iddialarında ise en çok 1-7 gün arasında başvuruların olduğu (n=128, %26,1), istismar şüphelisinin yakınlık durumu ile başvuru arasında geçen süre arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür (p<0,001).

İddia edilen istismarın niteliğinin değerlendirilmesinde; olguların en çok interfemoral sürtünme/dokunma (n=315, %43,2) ve ardından vajinal penetrasyon (n=148, %20,3) beyan ettiği saptandı (Tablo 5).

Olguların yapılan adli muayenelerinde saptanan bulguların yaşının iddia edilen istismarın niteliği ile karşılaştırılmasında; vajinal penetrasyon beyan edilen ve gebe olmayan 148 olguda bulguların büyük kısmının 10 günden eski olduğu (n=89, %60), anal penetrasyon tariflenen 40 olgudan 29'unda herhangi bir bulgu saptanmamıştır (Tablo 6).

TARTIŞMA

Çalışmamız Aydın ilinde ÇİM'e başvuran olguların sosyodemografik ve fiziksel muayene özelliklerinin değerlendirildiği ilk araştırmadır. Bu çalışmanın önemli bulguları olarak cinsel istismar olgularının her iki cinsiyette de 15 yaşın altında daha sık meydana geldiği, kız çocuklarının aile içi istismara daha fazla maruz kaldığı ve aile içi istismar

olgularının tekrarlanma eğiliminin daha yüksek olduğu, aile içi istismar olgularında ihbar süresinin daha uzun olduğu saptanmıştır.

Çalışmamızda özellikle aile içi istismarın tekrarlanma eğilimi ve olayın bildirim süresi ile ilgili sonuçlar dikkat çekicidir. Zonguldak ilinde yapılan bir çalışmada çalışmamız ile uyumlu şekilde tekrarlayan istismar olaylarının %57'sinin aile içi ve bir defa olan istismar olaylarının %77'sinin aile dışı olduğu gösterilmiştir (9). İspanya'da yapılan bir çalışmada da çalışmamızla benzer şekilde aile içi istismar olaylarının %71,7'sinin 1 yıl ve daha üzeri sürelerde bildirildiği, aile dışı istismar olaylarının ise %76,2'sinin 1 yıldan daha az sürede bildirildiği ve aradaki bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır (10). İstismar olaylarında şüphelilerin tanıklık durumu arttıkça mağdur çocukların olayı bildirme sıklığı azalırken, olayla ilgili konuşabilmek için girişimde bulunabilme süresi uzamaktadır. Literatüre bakıldığında çalışmamızla benzer şekilde kız çocuklarının oğlan çocuklarından 3 ila 5 kat daha fazla istismara uğradığı veya istismar olayının kız çocuklarında oğlan çocuklarından daha fazla açığa çıktığı görülmektedir (11-14). Aradaki bu büyük fark; kız çocuklarının çok daha fazla istismara uğramasının yanı sıra oğlanların gülünç duruma düşme, eşcinsel olarak damgalanma veya kendisine inanılmama korkusu gibi nedenlerle istismar olayını açığa çıkarmak için kadınlardan daha çekingen davranmasıyla açıklanabilir. Easton'ın (15) 2013 yılında yaptığı bir çalışmada;

Tablo 5. İstismar niteliği ile muayene durumunun değerlendirilmesi

Cinsel istismar davranışları	Adli muayene yapılan		Adli muayene yapılmayan		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Temas içermeyen istismar	9	3,2	73	16,3	82	11,2
İnterfemoral sürtünme, dokunma	63	22,3	252	56,3	315	43,2
Öpme	5	1,8	31	6,9	36	4,9
Oral penetrasyon	4	1,4	16	3,6	20	2,7
Vajinal penetrasyon	127	45	21	4,7	148	20,3
Anal penetrasyon	37	13,1	3	0,7	40	5,5
Birden çok nitelikli istismar*	37	13,1	52	11,6	89	12,2
Toplam	282	100	448	100	730	100

*: Birden çok nitelikli istismar: Vajinal, oral ve anal penetrasyondan en az iki tanesi ifade edilen istismar olayları

Tablo 6. Beyan edilen istismar niteliği ile tespit edilen bulguların karşılaştırılması

	Vajinal penetrasyon		Anal penetrasyon		Oral penetrasyon		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
0-72 saat	9	6	3	7,5	0	0	12	5,7
3-10 gün	1	0,6	1	2,5	0	0	2	1
10 günden daha eski	89	60	4	10	0	0	93	44,7
Muayene bulgusu yok	31	21	29	72,5	4	20	64	30,7
Muayene edilmedi	18	12	3	7,5	16	80	37	17,7
Toplam	148	100	40	100	20	100	208	100

çalışmaya katılan, çocukluk çağında istismara uğramış 487 erkek katılımcının istismar olayından bahsetmesi için geçen sürenin ortalama 21 yıl, tıbbi destek almak için geçen sürenin ortalama 30 yıl olduğu ve olguların yalnızca %15'inin gerekli adli makamlara bildirildiği gösterilmiştir. Çocukların cinsel istismara uğradığı yaşın kategorik incelenmesinde; Konya ilinde yapılan bir çalışmada cinsiyetten bağımsız olarak mağdur çocukların %64'ünün 15 yaşın altında istismara uğradığı ve çalışmamızda 15 yaş altı olguların oranının literatür ile uyumlu olduğu görülmektedir (16). Çocukların bu yaş grubunda başvurularının azalmasının TCK madde 104'de yer alan; 15 yaşını doldurmuş çocuklarda istismar eyleminin şikayete tabi olması ile ilgili olduğunu düşünmekteyiz. Isparta ilinde yapılan bir çalışmada mağdur çocukların %9,3'ünde mental retardasyon olduğu (17) bu oranın Kırıcı ve ark. (18) yaptığı bir çalışmada %7,8 olduğu bildirilmiştir. Çalışmamızda tespit edilen mental retardasyon oranı Kırıcı ve ark. (18) ile uyumludur. Zihinsel engelli çocuklarla yapılan bir çalışmada; mental retarde çocukların kendilerini ifade etme konusunda yaşadıkları sorunlar nedeni ile genel popülasyona göre 2,5 kat daha fazla risk altında olduğunu gösteren çalışmaların bulunduğu ve çocukların duygusal ilişki, cinsellik, istismar konularında aileleri tarafından yaşitları kadar bilgilendirmedikleri, sorularına cevap alamadıkları saptanmıştır (19). Sonuç olarak zihinsel engelli çocukların genel popülasyondan görece daha düşük oranda istismara maruz kalmasının; maruz kalınan istismar eylemini anlama ve bu konuda harekete geçme konusunda bilişsel ve ailesel etkenlerden dolayı yaşitlarına göre geride kalmalarını nedeni ile olduğunu düşünmekteyiz. İstismar olaylarında erkeklerin çok büyük bir farkla şüpheli olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Konu ile ilgili literatür incelenmesinde çalışmamızla uyumlu olarak şüphelilerin neredeyse tamamı erkeklerden oluşmaktadır (13,20,21). Bununla birlikte Hetheron ve Beardsall (22) yaptığı bir çalışmada; çocukların korunması ile ilgili profesyonellerin istismar şüphelisinin cinsiyetine göre farklı tutumlar sergilediği görülmektedir. Çalışmada özetle; profesyonellerin kadınların erkeklerle göre istismara yatkınlığının düşük olduğunu ve kadınlar tarafından istismar edilen çocukların daha az zarar göreceğini düşündükleri sonucuna varılmış olup, çalışmamızdaki neredeyse sıfır olan kadın şüpheli oranı bu ön kabulü destekler niteliktedir (22).

Topal ve ark. (23) Muğla ilinde yaptığı bir çalışmada şüphelilerin yakınlık durumlarının incelenmesinde; en büyük grubun %26,3 ile eş, sevgili veya arkadaş istismarına maruz kaldıkları, ikinci sırada %24,2 ile kan bağı bulunmayan akrabalar ve yakın çevrenin geldiği saptanmıştır. Özetle istismarlılar genelde tanıdık ama aile dışı bireylerden oluşmaktadır. Çalışmamızda da bu çalışma ile benzer sonuçlar bulunmuştur. Çalışmamızda çocukların iddia edilen istismar olayını tüm yaş gruplarında en fazla aileleri ile paylaştıkları, bunu sevgili/arkadaş ve öğretmenlerin izlediği görülmektedir. Olayı ilk olarak aileleri ile paylaşanların oranı ile ilgili olarak Samsun ilinde yapılan

bir çalışmada %53,3 (13) Antalya ilinde yapılan bir çalışmada ise %34,7 (24) ile ilk sırada olduğu tespit edilmiştir. Elde ettiğimiz sonuçlar literatür ile uyumludur. Mağdurların yaşları TCK ilgili maddelerine göre 15 yaş altı ve 16-18 yaş olarak iki grupta değerlendirildiğinde; her iki grupta da olayı duyanların çoğunluğunun anne ve babalar olduğu, 15 yaş üstünde ebeveynlerin ve öğretmenlerin olayı duyma sıklığının azaldığı sevgili/arkadaş ve sağlık merkezlerinin olayı duyma sıklığının ise arttığı, bu ilişkinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Hershkowitz ve ark. (25) 2017 yılında yaptığı bir çalışmada; çocukların büyüdükçe yaşanan istismar olaylarından utandığı, ailelerinin tepkilerinden korktukları ve yeterince destek alamadıkları tespit edilmiştir. Yaş büyüdükçe olayı aile ile paylaşma sıklığının azalması çocukların bu ve benzeri çekinceleri ile açıklanabilir. Çocuk istismarıyla mücadele noktasında en önemli görevlerden biri de öğretmenlere aittir. Aksel ve Irmak (26) 100 öğretmen ile yaptığı bir çalışmada sadece %32'sinin istismar konusunda eğitim aldıklarını ifade ettiği görülmektedir. Aynı çalışmada istismar konusu kendileri ile paylaşıldığında nasıl bir müdahale yapacakları sorusuna adli makamlara bildirim yaparım deme oranının %27 olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç bildirilenden çok daha fazla istismar iddiasının öğretmenler ile paylaşıldığı düşüncesini destekler niteliktedir.

Eskişehir'de yapılan bir çalışmada çalışmamız ile benzer şekilde istismar olaylarının %46,7'sinin fiziksel temas içeren ancak penetrasyon ifade edilmeyen istismar iddiaları olduğu ve bunu %45,2 ile penetrasyon iddiası içeren beyanların izlediği görülmüştür (27). Çalışmamızda değerlendirilen bir diğer konu istismar iddiası ile gelen mağdur çocukların genital muayeneleridir. Demirci ve ark. (16) yaptığı bir çalışmada; vajinal muayenede bulgu tespit edilen olgularda bulguların en çok (%36,8) eski travmatik laserasyon olarak belgelendiği tespit edilmiştir. Çalışmamızda da benzer şekilde gebe olmayan 148 olgunun muayenesinde en çok tespit edilen travmatik bulguların 10 gün ve daha öncesine ait olduğu (%60) ortaya konmuştur. Çalışmamızda mağdurların yapılan vajinal ve anal muayenelerinde dikkat çeken bir diğer konu da vajinal muayenede çok yüksek oranda bulgu saptanırken anal muayenede çok büyük oranda bulgu tespit edilememesidir. Myhre ve ark. (28) 2013 yılında yaptığı bir çalışmada; anal yoldan cinsel istismar iddiası ile incelenen 198 olgunun %4,6'sında laserasyon, %12,1'inde ise total dilatasyon tespit edilmiş olup çalışmamızdaki sonuçlar da kaynaklarla uyumludur.

İstismar olgularında ruhsal değerlendirme çocuğun şu anki ruhsal durumunun tespiti ve gelecekteki potansiyel psikopatolojilerden korunması açısından oldukça önemlidir. Ozbaran ve ark. (29) yaptığı bir çalışmada; cinsel istismara uğramış çocukların ilk iki yıl içinde daha fazla psikiyatrik hastalık yaşadığını saptamıştır. Bu hastalıklara; travma sonrası stres bozukluğu, konversiyon bozukluğu, sınırda kişilik bozukluğu, madde kullanımı, anksiyete, depresyon ve şizofreni örnekleri

verilebilir (30). Erken dönem tespit edilen ruhsal hastalıklarda bilişsel davranışçı terapi gibi bazı tedavi yaklaşımlarının semptomları geriletmediği görülmektedir (31). İncelenen dosyalarda yapılan psikiyatrik muayene ile ilgili kayıtların yer almaması ve dolayısıyla çalışmamızda ruhsal muayene ile ilgili veri bulunmaması kısıtlılık oluşturmaktadır. Değerlendirilen dosyalarda istismar iddiası ile başvuran çocukların ve olayın şüphelilerine ait özelliklerin standartlaştırılmış formlar ile işlenmemesi nedeni ile oluşan verilerdeki eksiklik, olayı ilk duyan kişinin aynı zamanda olay ile ilgili bildirimde bulunan kişi olup olmadığının tam tespit edilememesi ise çalışmanın diğer kısıtlılıklarını oluşturmaktadır. Çocukların cinsel istismarı; istismar türleri arasında tespit edilmesi en zoru, fiziksel ve ruhsal sonuçları bakımından en ağır olanıdır. Cinsel saldırı suçları ile ilgili bildirimler tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de gün geçtikçe artmaktadır. İspanya'da 968 kadın ile gerçekleştirilen bir araştırmada; çalışma sırasında 18-23 yaş arasında olan (Z kuşağı olarak ifade edilen) kadınların çocukluk çağında yaşadıkları cinsel istismar olaylarını bildirme konusunda önceki nesillere göre (40 yaş ve üstü) daha istekli olduklarını ortaya koymuştur (32). Bu nedenle artan bildirim sayılarının istismar oranında artış ile mi yoksa bildirilme konusunda eskisinden çok daha cesur ve eğitilmiş çocuklardan mı kaynaklandığı tartışma konusudur.

SONUÇ

Çocukların yaşadıkları olumsuz deneyimleri aktarma konusunda istekli davranışları birçok faktörle ilişkilidir. Bunlardan en önemlisi çocukların ebeveynleri ile olan iletişimleridir. Çalışmamızda da tespit ettiğimiz üzere özellikle yaş arttıkça çocukların istismar olaylarını ebeveynleri ile paylaşma oranları azalmaktadır. Özellikle çocukların anlaşılma, kendisine inanılma ve destek görme konusunda yeterli kadar destek görememelerinin bu duruma neden olduğunu düşünmekteyiz. İstismarın tespit edilmesinde ev içi iletişim kadar önemli olan bir diğer konu da çocukların öğretmenleri ile olan iletişimleridir. Çalışmamız göstermiştir ki; çocukların tıpkı ebeveynlerinde olduğu gibi yaş büyüdükçe öğretmenleri ile olan iletişimleri de azalmaktadır. Çalışmalar öğretmenlerin istismarı tanıma ve bildirme konusunda eğitim eksikliği olduğunu göstermektedir.

Cinsel istismar olaylarının tespit edilmesi en zor olanı ise aile içi istismar yani ensest olaylarıdır ve genellikle bildirilmesi uzun yıllar alabilir. Ailenin olayı kendi içinde çözme eğilimi nedeniyle, bu tür olguların açığa çıkması gecikir. Tüm çocuk cinsel istismarı olgularının ÇİM'de uzman profesyonellerce değerlendirilmesi, nitelikli adli raporların hazırlanması ve hukuki sürecin güvenilir bir şekilde yürütülmesi kritik öneme sahiptir. Ayrıca, istismarın bildirilmesi sürecinde mağdurun gizliliğini ve güvenliğini sağlayan sistemlerin oluşturulması devletin temel görevlerinden biridir. Medya ve toplum da bu

süreçte bilinçlendirme ve farkındalığı artırma rolü oynayarak sürece katkılar sunmalıdır.

ETİK

Etik Kurul Onayı: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan çalışma için gerekli izinler alınmıştır (karar no: 05, tarih: 29.09.2022).

DIPNOTLAR

Yazarlık Katkıları

Konsept: Ö.E., Dizayn: Ö.E., Veri Toplama veya İşleme: M.E., Analiz veya Yorumlama: M.E., Ö.E., Literatür Arama: M.E., Yazan: M.E.

Çıkar Çatışması: Yazarlar tarafından çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar tarafından finansal destek almadıkları bildirilmiştir.

KAYNAKLAR

1. Lifetime prevalence of child sexual abuse (%) [Internet]. [04 September 2024]. Available from: [https://www.who.int/data/gho/data/indicators/indicatordetails/GHO/lifetime-prevalence-of-child-sexual-abuse\(-\)](https://www.who.int/data/gho/data/indicators/indicatordetails/GHO/lifetime-prevalence-of-child-sexual-abuse(-))
2. World Health Organization. Preventing child maltreatment : a guide to taking action and generating evidence [Internet]. World Health Organization; 2006 [10 December 2022]. Available from: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/43499>
3. Global status report on violence against children 2020 [Internet]. [10 December 2022]. Available from: <https://www.who.int/teams/social-determinantsof-health/violence-prevention/global-status-report-on-violence-againstchildren-2020>
4. Koç M, Koçtürk N, Zencir T. Prevalence of the child sexual abuse in Turkey: A scoping review. *Journal of Society & Social Work*. 2023;34(1):209-226. <https://doi.org/10.33417/tsh.1022625>
5. Bağ Ö, Alşen S. The new model in evaluating child sexual abuse: child advocacy centers. *J Behcet Uz Child Hosp*. 2016;6(1):9-14. <https://doi.org/10.5222/buchd.2016.009> <http://www.behcetuzdergisi.com/jvi.asp?pdid=behcetuz&plng=eng&un=BUCHD-23600&look4=>
6. Sağlık Hizmetleri Daire Başkanlığı [Internet]. [04 Eylül 2024]. Available from: <https://khgmsaglikhizmetleridb.saglik.gov.tr/TR,43119/cocuk-izlemmerkezi-cim-listesi.html>
7. Aksüt Y. Çocuk cinsel istismarının sosyolojik analizi (Malatya çocuk izlem merkezi uygulaması) [Internet] [Yüksek lisans tezi]. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü; 2020 [27 Aralık 2022]. Available from: <http://abakus.inonu.edu.tr/xmlui/handle/11616/18648>
8. Bağ Ö, Alşen S. Çocuk izlem merkezinde cinsel istismarın değerlendirilmesi: Bir merkezin bir yıllık deneyimi. *Anadolu Psikiyatri Derg*. 2017;18(1):62-68. <https://www.alpha-psychiatry.com/Content/files/sayilar/89/62-68.pdf>
9. Yılmaz R, Eryılmaz A. The Sociodemographic characteristics of incest cases in the evaluation of Bulent Ecevit University Hospital. *The Bulletin of Legal Medicine*. 2016;21(3):167-171. <https://doi.org/10.17986/blm.2016323750>
10. Loizaz I, Bigas N, de Sousa AM. Comparing intra and extra-familial child sexual abuse in a forensic context. *Psicothema*. 2019;31(3):271-276. <https://doi.org/10.7334/psicothema2018.351>
11. Oral R, Can D, Kaplan S, Polat S, Ates N, Cetin G, et al. Child abuse in Turkey: an experience in overcoming denial and a description of 50 cases. *Child Abuse Negl*. 2001;25(2):279-290. [https://doi.org/10.1016/s0145-2134\(00\)00241-6](https://doi.org/10.1016/s0145-2134(00)00241-6)

12. Pereda N, Guilera G, Forns M, Gómez-Benito J. The prevalence of child sexual abuse in community and student samples: a meta-analysis. *Clin Psychol Rev.* 2009;29(4):328-338. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2009.02.007>
13. Aydın B, Akbas S, Turla A, Dundar C, Yuce M, Karabekiroglu K. Child sexual abuse in Turkey: an analysis of 1002 cases. *J Forensic Sci.* 2015;60(1):61-65. <https://doi.org/10.1111/1556-4029.12566>
14. Altun H, Şahin N. Demographic characteristics and psychiatric disorders of sexually abused children: An analysis of 343 cases. *J Exp Clin Med.* 2017;34(4):251-256. <https://doi.org/10.5835/jecm.omu.34.04.005>
15. Easton SD. Disclosure of Child Sexual Abuse Among Adult Male Survivors. *Clin Soc Work J.* 2013;41(4):344-355. <https://doi.org/10.1007/s10615-012-0420-3>
16. Demirci Ş, Doğan KH, Erkol Z, Deniz İ. Evaluation of child cases examined for sexual abuse in Konya. *Turkiye Klinikleri J Foren Med.* 2008;5(2):43-49. <https://www.turkiyeklinikleri.com/article/en-konyada-cinsel-istismar-yonunden-muayenesi-yapilan-cocuk-olgularin-degerlendirilmesi-52545.html>
17. Işık Ü, Aktepe E, Şimşek F, Akyıldız A, Yıldız A. Isparta ilinde bir üniversite hastanesinde değerlendirilen cinsel istismar mağdurlarının sosyodemografik, klinik ve ailevi özellikleri: 2014-2018 verileri. *SDÜ Sağlık Bilimleri Dergisi.* 2019;10(1):53-57. <https://doi.org/10.22312/sdusbed.514228>
18. Kırıcı GS, Özer E, Birincioğlu İ, Aydoğdu Hİ, Askay M, İmamoğlu M. Evaluation of child sexual abuse cases. *The Bulletin of Legal Medicine.* 2021;26(2):78-84. <https://doi.org/10.17986/blm.1367>
19. Frawley P, Wilson NJ. Young people with intellectual disability talking about sexuality education and information. *Sex Disabil.* 2016;34(4):469-484. <https://doi.org/10.1007/s11195-016-9460-x>
20. Höşükler E, Yılmaz A, Erkol ZZ. Evaluation of juvenile and adolescent sexual abuse victims: A retrospective study. *Turk Arch Pediatr.* 1994;18(5):409-417. <https://doi.org/10.5152/TurkArchPediatr.2022.21186>
21. Finkelhor D. The international epidemiology of child sexual abuse. *Child Abuse Negl.* 1994;18(5):409-417. doi: 10.1016/0145-2134(94)90026-4.
22. Hetheron J, Beardsall L. Decisions and attitudes concerning child sexual abuse: does the gender of the perpetrator make a difference to child protection professionals? *Child Abuse Negl.* 1998;22(12):1265-1283. [https://doi.org/10.1016/s0145-2134\(98\)00101-x](https://doi.org/10.1016/s0145-2134(98)00101-x)
23. Topal Y, Balcı Y, Erbaş M. Muğla'da 18 yaş ve altı cinsel istismar olgularının retrospektif değerlendirilmesi. *Ortadoğu Tıp Dergisi.* 2018;10(2):135-141. <https://doi.org/10.21601/ortadogutipdersisi.367348>
24. Aslan F, Timur S, Pakiç I. Evaluation of child abuse cases affected by COVID-19 pandemic. *The Bulletin of Legal Medicine.* 2020;25(1):40-47. <https://doi.org/10.17986/blm.2020.v25i.1407>
25. Hershkowitz I, Lanes O, Lamb ME. Exploring the disclosure of child sexual abuse with alleged victims and their parents. *Child Abuse Negl.* 2007;31(2):111-123. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2006.09.004>
26. Aksel Ş, İrmak TY. Çocuk cinsel istismarı konusunda öğretmenlerin bilgi ve deneyimleri. *Ege Eğitim Dergisi.* 2015;16(2):373-391. <https://doi.org/10.12984/eed.60194>
27. Urazel B, Fidan ST, Gündüz T, Şenlikli M, Özçivit Asfuroğlu B. Assessment of sexual abused child adolescent. *Osmangazi Journal of Medicine.* 2017;39(2):18-25. <https://doi.org/10.20515/otd.308058>
28. Myhre AK, Adams JA, Kaufhold M, Davis JL, Suresh P, Kuelbs CL. Anal findings in children with and without probable anal penetration: a retrospective study of 1115 children referred for suspected sexual abuse. *Child Abuse Negl.* 2013;37(7):465-474. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2013.03.011>
29. Ozbaran B, Erermis S, Bukusoglu N, Bildik T, Tamar M, Ercan ES, et al. Social and emotional outcomes of child sexual abuse: a clinical sample in Turkey. *J Interpers Violence.* 2009;24(9):1478-1493. <https://doi.org/10.1177/0886260508323663>
30. Hailes HP, Yu R, Danese A, Fazel S. Long-term outcomes of childhood sexual abuse: an umbrella review. *Lancet Psychiatry.* 2019;6(10):830-839. [https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(19\)30286-X](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(19)30286-X)
31. Caro P, Turner W, Caldwell DM, Macdonald G. Comparative effectiveness of psychological interventions for treating the psychological consequences of sexual abuse in children and adolescents: a network meta-analysis. *Cochrane Database Syst Rev.* 2023;6(6):CD013361. <https://doi.org/10.1002/14651858>
32. Ferragut M, Ortiz-Tallo M, Blanca MJ. Spanish women's experiences of child sexual abuse. *Psicothema.* 2021;33(2):236-243. <https://doi.org/10.7334/psicothema2020.323>